

Partidul Național-Țărănesc - Anton Alexandrescu. Scurtă istorie (III)

NARCIS-DORIN ION

I. P.N.Ț. - Anton Alexandrescu și alegerile din 1946

Alegerile din 19 noiembrie 1946 au reprezentat pentru partidul lui Anton Alexandrescu ultimul mare act politic la care acesta a luat parte, act care – prin rezultatele lui directe – a dus la scoaterea P.N.Ț. de la guvernare, cei trei reprezentanți țărăniști fiind excluși din guvernul condus de Petru Groza. Pentru partidul lui Alexandrescu – care s-a prezentat la alegeri în cadrul Blocului Partidelor Democratice – alegerile s-au soldat cu un adevărat eșec, țărăniștii situându-se pe ultimul loc între membrii coaliției, cu numai 21 de locuri în noul Parlament.

Toate partidele ce participau la guvernare, P.N.L. - Gh.Tătărescu, Frontul Plugarilor, P.S.D., P.C.R., P.N.P. și P.N.Ț. - Anton Alexandrescu, au aderat la *Platforma program* a Blocului Partidelor Democratice, propusă de Partidul Comunist Român pe 17 mai 1946¹. Partidele membre ale coaliției își păstrau „mai departe intacte ideologia și programul lor, strâns unite în cadrul Blocului Partidelor Democratice”². Cele șase partide au hotărât – în urma discuțiilor dintre reprezentanții lor, din 17 mai 1946 – constituirea B.P.D.-ului și „au ajuns la un acord deplin asupra *Platformei-program* și a proporției de reprezentare în listele B.P.D., reprezentare care se va face în condițiuni de egală îndreptățire a primelor patru partide mai sus enumerate (subl.ns.)”³.

Primele patru partide, care erau reprezentate în mod egal pe listele electorale, erau: P.N.L. - Gh.Tătărescu, Frontul Plugarilor, P.S.D. și P.C.R., celelalte două, Partidul Național Popular și Partidul Național-Țărănesc - Anton Alexandrescu, neavând aceleași drepturi electorale cu primele patru. Rezultatul alegerilor – exprimat în numărul mandatelor primite de fiecare partid în Parlamentul nou ales – a respectat fidel această reprezentare pe listele B.P.D.: P.S.D. – 81 locuri, P.N.L. - Gh.Tătărescu – 75 locuri, Frontul Plugarilor – 70 locuri, P.C.R. – 68 locuri, P.N.P. – 26 locuri și P.N.Ț. - Anton Alexandrescu – 21 locuri⁴.

---

¹ Vezi *România. Viața politică în documente. 1946*, coordonator Ioan Scurtu, București, Arhivele Statului, 1996, p. 196-206.

² *Ibidem*, p. 197.

³ *Protocolul de constituire a B.P.D.*, în *Ibidem*, p. 207.

⁴ Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Partidele politice din România (1862-1994). Enciclopedie*, București, Edit. Mediaprint, 1995, p. 286. Cifrele date de „Dreptatea Nouă” sunt ușor diferite: P.S.D.-78 locuri, Fr.Plugarilor-70, P.N.L.-70,

Pentru buna desfășurare a alegerilor și pentru „realizarea comandamentului unic pe întreaga perioadă a alegerilor se constituie o *Comisie Centrală Electorală*, compusă din reprezentanții celor șase partide, care va centraliza și coordona activitatea Blocului Partidelor Democratice în campania electorală”, după cum se arăta în *Protocolul* semnat de reprezentanții celor șase partide⁵. Cum am spus și mai sus, deși partidele din arcul guvernamental se prezentau în alegeri pe baza *Platformei B.P.D.*, totuși fiecare partid a adăugat la aceasta propriul program politic, pe care l-a înfățișat electoratului în broșuri speciale. Este și cazul P.N.Ț.-ului condus de Anton Alexandrescu, care – la Congresul general din 20-21 iulie 1946 – și-a adoptat programul pe baza căruia s-a prezentat în alegeri la 19 noiembrie 1946.

Congresul general al P.N.Ț. - Anton Alexandrescu s-a deschis pe 20 iulie 1946, în Sala Seminarului Central din Bulevardul Maria, nr. 81, sub președinția lui Anton Alexandrescu. Au participat membrii Biroului Central al partidului: Anton Alexandrescu, Aurel Potop, Mircea Niculescu, Ioan Simion, Gogu Mazilescu, Ioan D.Ioan, Vasile Modoran, C.Vasilescu-Nottara, Al.Iorgulescu, Al.Mâță, Eduard Mirto și Nicușor Graur (ultimii trei recent încadrați în partid – 14 iunie 1946)⁶.

Au participat delegați din partea tuturor organizațiilor județene, după cum urmează: Argeș – 7 delegați, Botoșani – 5, Brăila – 6, Buzău – 6, Brașov – 3, Bihor – 9, Baia – 2, Constanța – 6, Caraș – 6, Cluj – 4, Dolj – 16, Dâmbovița – 8, Făgăraș – 3, Gorj – 10, Iași – 5, Ilfov – 9, Ialomița – 11, Năsăud – 2, Neamț – 5, Olt – 6, Prahova – 7, Putna – 6, Romanși – 7, Râmnicul Sărat – 14, Satu-Mare – 4, Severin – 6, Sălaj – 2, Tecuci – 6, Tutova – 6, Timiș-Totontal – 10, Teleorman – 29, Tulcea – 1, Vlașca – 5, Vaslui – 3, Vâlcea – 6, București – 21 și Organizația de Tineret – 7 delegați⁷.

Congresul a fost un prilej pentru participanți de a dezbate rapoartele prezentate: Anton Alexandrescu (raport politic⁸), Ioan Simion (raport pe probleme agricole), Gogu Mazilescu (raport asupra Cooperăției⁹), V.Modoran (raport economic¹⁰), Al.Mâță (raport asupra politicii externe¹¹), Aurel Potop (raport cultural), Ioan D.Ioan (raport asupra transporturilor), Eduard Mirto (raport constituțional și administrativ). Toate aceste rapoarte prezentate la congres reprezentau o parte din capitolele *Programului P.N.Ț.*, program ce a fost adoptat de congres¹². *Programul* era structurat în 19 capitole tematice și prezenta poziția

P.C.R.-70, P.N.P.-25, P.N.Ț.-21 (Cf. „Dreptatea Nouă”, II, nr. 428, din 27 noiembrie 1946).

⁵ *România. Viața politică... 1946*, p. 207.

⁶ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 322, din 22 iulie 1946.

⁷ Vezi numele tuturor în *Ibidem*.

⁸ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 345-349, din 18-23 august 1946.

⁹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 328-329, din 29-31 iulie 1946.

¹⁰ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 324, din 25 iulie 1946.

¹¹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 326, din 27 iulie 1946.

¹² Vezi *Proiect de Program*, „Biblioteca P.N.Ț.”, nr. 1, 1946, f.c., f. 1.

tărăniștilor față de toate problemele interne ce priveau România în anii imediat postbelici.

Pentru a se prezenta în fața electoratului cu o structură de conducere și un program politic bine definite, o serie de organizații județene ale partidului și-au ținut, în vara și toamna anului 1946, congresele locale, în prezența unor delegați din partea conducerii centrale a partidului. Astfel, în iulie 1946 și-a ținut congresul organizația Tecuci¹³, în septembrie a fost rândul organizațiilor Neamț¹⁴, Sălaj (22 septembrie¹⁵), Brăila și Buzău (ambele pe 29 septembrie¹⁶) să-și țină congresul, iar pe 20 octombrie a urmat organizația din Arad¹⁷.

Tot în vara anului 1946 s-au înregistrat noi adeviziuni la partidul lui Alexandrescu, între noii înscriși în P.N.Ț. remarcându-se Nicușor Graur, Eduard Mirto și Al.Mâță, care – înțelegând probabil că vântul schimbării bătea în direcția forțelor de stânga și le va propulsa, după alegeri, în Parlament – au schimbat macazul, trecând din partidul lui Maniu, cu arme și bagaje, în rândurile dizidenților conduși de Anton Alexandrescu.

Ridiculizând afirmația lui Eduard Mirto că nu are nici o pretenție în noul partid, T.Grigorcea scria în articolul *D.Mirto redivivus?*: „S-a grăbit noul aderent al d-lui Anton să-și asigure șeful (ah! d-le Mirto!) că n-are absolut nici o pretenție. În justă interpretare, cine cunoaște piesa înțelege: nici o pretenție peste cele convenite deocamdată (...) Principial este că infectă atmosferă de căpătuială a trebuit să fi resimțit d-sa în noul său cuib, de s-a văzut nevoit deodată, tamenam, să declare că nu vrea să ia locurile nimănui”¹⁸.

Nu putem să nu-i dăm dreptate autorului, dacă luăm în considerare poziția pe care Eduard Mirto a avut-o în P.N.Ț., pe listele căruia a fost ales deputat în nu mai puțin de ... 10 legislaturi și în guvernele căruia a fost chiar ministru. Să treci cu buretele peste un asemenea trecut și să-ți trădezi partidul, pentru a mai obține încă un mandat de deputat, ni se pare o dovadă crasă de oportunism politic.

Într-o situație și mai penibilă s-a aflat Nicușor Graur, care – când s-a înscris în partidul lui Alexandrescu, pe 14 iunie 1946 – nu s-a gândit că țărăniștii lui Maniu vor da publicității documente compromițătoare ce-l priveau direct. Pe 7 iunie 1946, Nicușor Graur i-a adresat lui Ion Mihalache o scrisoare prin care își prezenta motivele demisiei din P.N.Ț.¹⁹.

A doua zi – pe 8 iunie – Graur i-a scris lui Anton Alexandrescu: „*Ne*

¹³ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 329, din 31 iulie 1946.

¹⁴ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 365, din 12 septembrie 1946.

¹⁵ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 376, din 25 septembrie 1946.

¹⁶ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 384, din 4 octombrie 1946 și „Dreptatea Nouă”, II, nr. 393, din 14 octombrie 1946.

¹⁷ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 402, din 25-27 octombrie 1946.

¹⁸ T.Grigorcea, *D.Mirto redivivus?*, „Dreptatea”, XXI (seria a III-a), nr. 1, din 5 februarie 1946.

¹⁹ Vezi textul integral în „Dreptatea Nouă”, II, nr. 287, din 9 iunie 1946.

cunoaștem de multă, multă vreme; suntem prieteni vechi. Soarta a făcut ca să fim mereu alături și împreună în momentele de răscruce ale fostului nostru partid. (subl.ns.) (...) Dragă Antoane, ai incontestabilul merit de a fi ridicat primul steagul resurecțiunii, înainte de 6 martie 1945. Ai fost primul care ai înțeles că numai pe acest drum, în <<Blocul Partidelor Democratice>>, e singura posibilitate de realizare a vechilor noastre idealuri, prefăcute în zdrențe de oportuniștii tuturor incarnațiilor (...) Cu aceste sentimente, cu aceste gânduri și purtând neconținut în suflete marile și curatele idealuri, cărora le-am dat și închinat o viață întreagă de lupte și jertfe, mă încadrez în noua armată a P.N.Ț., ca – sub conducerea ta – să slujim mai departe țărâniea în aspirațiile și dreptatea ei! Cu aceeași veche și mare și caldă prietenie, al tău Nicușor Graur²⁰.

Am făcut sublinierile de mai sus, pentru a arăta caracterul noului aderat la P.N.Ț., Nicușor Graur, care – într-un raport înaintat conducerii P.N.Ț. - Maniu, la 15 ianuarie 1944 – îl demasca pe „prietenu” Alexandrescu ca fiind „un imund agent de Siguranță”. În raportul său, intitulat *Memoriu asupra cazului Anton Alexandrescu*, Nicușor Graur scria: „Pentru înțelegerea deplină a cazului Anton Alexandrescu trebuie, de la început, să fim bine fixați asupra a două considerațiuni:

- a) În domeniul acesta imund de spioni, delatori, agenți provocatori, dovada subzistă – aproape în totalitatea cazurilor – numai pe elemente psihologice de convingere: o privire, un gest, o exclamație (...)

- b) Multe fapte, care mai înainte în mintea mea nu aveau nici o semnificație, s-au lămurit deodată, astfel atunci când *am ajuns la convingerea absolută că Anton Alexandrescu e vinovat* (subl.ns.)²¹.

Graur expune, în continuare – pe 8 pagini scrise la mașină – vina lui Alexandrescu, ajungând la următoarele concluzii: „*Am convingerea absolută că Anton Alexandrescu este un imund agent de Siguranță. Am convingerea absolută că atâția oameni politici cinstiți, onești, curați sunt de ani și ani de zile victimele lui. Sunt de părere și propun conducerii partidului două soluții pentru lichidarea cazului A.A.:*

- a) sau să fie exclus din partid;

- b) sau să fie *pus în imposibilitatea de a face rău partidului prin cele ce ar putea afla și comunica celor ce-l plătesc.*

È necesar pentru ca să terminăm, să dăm *portretul moral și politic al lui Anton Alexandrescu. È tipul clasic al agentului, spionului și delatorului. Totul este minciună, teatru, ipocrizie ca să-și ascundă opera nefastă de agent delator.*

15.I.1944 Nicușor Graur²²

Așadar, sublinierile din text ne arată un alt Anton Alexandrescu, cel

²⁰ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 288, din 10 iunie 1946.

²¹ „Dreptatea”, XXI, seria a III-a, nr. 120, din 2 iulie 1946.

²² *Ibidem*.

adevărat, văzut de Nicușor Graur în ipostaza de agent informator plătit de Siguranță și apoi de comuniști. Atunci când a scris acest raport, Graur nu avea de unde să știe că într-o zi va demisiona din P.N.Ț.-ul lui Maniu pentru a se înscrie în partidul „delatorului” Alexandrescu. Inițial, Nicușor Graur a vrut să se înscrie în P.C.R., dar comuniștii „spre ghinionul d-lui Nicușor Graur, l-au repartizat la <<partidul>> d-lui Anton Alexandrescu”²³.

Cu toate acestea, Nicușor Graur a fost primit în partidul lui Alexandrescu – împreună cu Eduard Mirto și Al.Mâță – într-un cadru solemn, pe 14 iunie 1946, în prezența întregului staff al P.N.Ț.: Anton Alexandrescu, Mircea Niculescu, Aurel Potop, Vasile Modoran, Gogu Mazilescu, Ioan Simion, Ioan D.Ioan, Al.Iorgulescu, Eugen Ionescu, M.A.Lupu, Mircea Mancaș, C.Albu, T.Mihalovici, Eugen Gibescu – prefectul județului Ilfov și C.Chiriac – prefectul județului Argeș²⁴.

„Am plecat la luptă câteva zeci de persoane – a arătat Anton Alexandrescu în discursul său – pentru ca astăzi să numărăm 40 de organizații județene, cu peste 200.000 de membri, țărani, muncitori, intelectuali, conștient încadrați pe linia noastră. (...) Care este secretul acestui crescând succes? Secretul constă în faptul că linia pe care am așezat noi partidul se verifică pe fiecare zi a fi fost confirmată de mersul evenimentelor. (...) Regăsirea în fruntea noastră a celor trei frunzași și întemeietori ai partidului confirmă o dată mai mult și temeinicia și valoarea morală a luptei începute”²⁵.

Demagogia, falsitatea și invectivele adresate lui Maniu au caracterizat discursurile noilor veniți în partid: Al.Mâță („P.N.Ț. - Maniu mai trăiește azi din antisovietismul și șovinismul lăsat de conducerile reacționare de mai înainte, dar mai ales din timpul războiului dus de trădătorul I.Antonescu. El este umflat în mod artificial, cum se umflă un bolnav de scorbut în preajma morții sale”), Nicușor Graur („Reîncepând lupta cu vechii mei prieteni de credință, vă asigurăm că ne vom face întreaga datorie, pentru că noi trebuie să spălăm un trecut în care avem și noi o parte de vină. Cu tenacitatea, cu dinamismul și toate resursele de care a dat dovadă intransigentul nostru președinte – fecior de clăcaș, neînduplecat apărător al drepturilor lumii din care s-a ridicat – am ferma convingere că ne vom face datoria și idealurile noastre sfinte vor căpăta cât mai curând formele cele mai fericite de înfăptuire”) și Eduard Mirto (“Din 43 de foști miniștri național-țărăniști, 36 nu mai sunt lângă d-nii Maniu și Mihalache. De ce a înlăturat pe toți aceștia? De fapt nu a înlăturat pe nimeni, ci le-a creat condiții imposibile de a mai rămâne. Deoarece d.Maniu nu admite contrazicere. Cine îl contrazice, dispăre din rândurile partidului. (...) Meritul d-lui Alexandrescu este acela că nu a lăsat să se continue destrămarea, ci a ridicat steagul, așa cum noi

²³ *Ibidem*.

²⁴ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 292, din 17 iunie 1946.

²⁵ *Ibidem*.

ceilalți nu am făcut-o la timp”²⁶.

Am redat toate aceste cuvântări – mai pe larg – pentru a sublinia atmosfera ce domnea în partid, în care Alexandrescu a fost nevoit – la insistențele comuniștilor, desigur, – să-i primească chiar și pe detractorii săi, cum a fost cazul lui Nicușor Graur. Deci, prin astfel de adeziuni, în partid se întâlneau vechi și noi informatori (i-am numit pe Alexandrescu și Graur) cu oportuniști de stânga (Mirto și Mătă), toți acționând la ordinele acelorași patroni (comuniștii) pentru distrugerea partidului din care se desprinseseră (P.N.Ț. - Maniu).

Tot în rândul măsurilor luate pentru a câștiga simpatia electoratului, s-a înscris și conferința pe țară a Tineretului național-țărănist, din august 1946, care a avut loc la Brașov, în prezența lui Anton Alexandrescu, Aurel Potop, Ioan Simion, Al.Iorgulescu și a delegaților din provincie. Tinerilor reuniți la Brașov li s-a oferit o lecție de conduită politică din partea lui Anton Alexandrescu: „Tinerii nu trebuie să-și facă idoli; ei trebuie să cerceteze îndeaproape structura sufltească și conduita de fiecare zi a conducătorilor. Dacă acești conducători se pun în afara năzuințelor populare, ei trebuie îndepărtați de la locul de conducere. Nu vorbele lor trebuie să fie criteriul de apreciere a persoanelor lor, ci activitatea lor”²⁷. După discursul anost al lui Aurel Potop, conferința a procedat la alegerea Biroului de conducere a Tineretului național-țărănist pe țară: Daniel Cantemir – președinte; membri: P.Ionescu, cpt. Piștea, Aurelian Rădulescu, Marin Dobre, Isac Pompiliu, Mircea Niculescu, Eugen Stănescu²⁸.

Pe 8 septembrie 1946, în București a avut loc inaugurarea caselor de alegători, amenajate pe circumscripții și sectoare. La inaugurarea casei din Sectorul I Galben, au luat parte și reprezentanții P.N.Ț., în frunte cu primarul Al.Iorgulescu, care a ținut și o cuvântare: „Casa alegătorului este casa poporului nostru, unde fiecare îndreptățit la alegere are puțința să vie, indiferent de politica pe care o face, pentru a fi informat și luminat, pentru a i se spune adevărul și a i se înlătura minciuna și nelămurirea din mintea lui, pentru a i se arăta ce a făcut sau n-a ajuns să înfăptuiască guvernul”²⁹.

Deși P.N.Ț. - Anton Alexandrescu nu s-a bucurat de același tratament ca celelalte partide ale B.P.D., în ce privește proporția de reprezentare pe listele electorale, în Comisia electorală a Blocului Partidelor Democratice țărăniștii s-au bucurat de o mai bună reprezentare, pe 8 iunie 1946 fiind aleși în comisii următorii delegați: Anton Alexandrescu – în Comisia Superioară, Aurel Potop – în Comisia Electorală Centrală, iar în cele șase secțiuni ale Comisiei: Al.Mătă – în Comisia Electorală, Ioan Simion – în Comisia Administrativă, Vasile Modoran – în Comisia Financiară, Gh. Mazilescu – în Comisia Economică, Ioan D.Ioan –

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 343, din 16 august 1946.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 364, din 11 septembrie 1946.

în Comisia de Transporturi și Mircea Niculescu – în Comisia de Propagandă³⁰.

În octombrie 1946, P.N.Ț. - Anton Alexandrescu și-a prezentat lista cu candidații propuși pentru un loc în Parlament. Lista cuprindea un număr de 24 de candidați, din care 21 vor fi aleși deputați: Anton Alexandrescu – Vâlcea, Aurel Potop – Vaslui, Mircea Niculescu – Ilfov, Eduard Mirto – Ialomița, Ioan Simion – Râmnicul Sărat, Gogu Mazilescu – Romanați, Al.Mătă și Theo Simionescu – Argeș, Vasile Modoran – Vlașca, Nicușor Graur – Putna, Ioan D.Ioan – București, Ion Isac – Gorj, N.Apostolescu – Timiș, Stelian Constantinescu – Teleorman, Ion Lungu – Dolj, Dumitru Totir – Mehedinți, Ionel Timofte – Neamț, Gh.Șerban-Cornilă – Făgăraș, Mircea Marinescu – Constanța, Sabin Tomuș – Arad și Ion Gheție – Sălaj³¹. Au candidat, dar nu au fost aleși: Mircea Mancaș – Ciuc, Titus Nistorescu – Bihor și Mihai Săndulache – Botoșani.

Cine erau candidații P.N.Ț. - Anton Alexandrescu în alegeri? Ne răspunde Valeriu Nicolau: „Candidații noștri de azi sunt acei care din primul moment s-au alăturat mișcării d-lui ministru Anton Alexandrescu. Ei sunt verificați luptători ai democrației, care au păstrat cu dârzenie idealurile curat țărăniște, n-au acceptat compromisuri, n-au trădat nici o clipă interesele maselor țărănești. Sub regimurile de dictatură, în pofida opresiunii, nu s-au abătut de la conduita lor democratică, continuând să fie vajnici apărători ai țărănimii. Ei n-au primit sub nici o formă să dea vreun sprijin oarecare dictaturii antonesciene, n-au cochetat cu dreapta, ci au rămas permanent fideli democrației și clasei pe care o reprezentau. Aceștia sunt candidații noștri. Exponenți ai țărănimii, pe care vor ști s-o reprezinte cu curaj și demnitate”³². Afirmatia că țărăniștii „au păstrat cu dârzenie idealurile curat țărăniște și n-au acceptat compromisuri” nu poate fi susținută în nici un mod, toate argumentele conducând la o concluzie total diferită: au trădat idealurile țărăniște, acceptând compromisul de a lucra la ordinele directe ale comuniștilor.

Cu o zi înainte de alegeri, pe 18 noiembrie 1946, Anton Alexandrescu a lansat un ultim apel către electorat, cerându-i să voteze cu B.P.D.-ul: „Alegători! Partidul nostru cere votul tuturor cetățenilor pentru listele de candidați ale Blocului Partidelor Democratice. În sprijinul acestei chemări, noi invocăm strădaniile noastre și cinstea noastră. Toți cei ce, ca și noi, vor propășirea României în interior și neatârmarea ei în exterior, toți cei ce vor fapte și nu deșarte promisiuni, toți cei ce vor progres necontenit și pace și armonie cu toate popoarele, și în primul rând cu cel mai mare și aproape de noi, ne vor înțelege și ne vor urma”³³. Alegătorii au urmat în mică măsură „sfatul” lui Anton

³⁰ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 288, din 10 iunie 1946.

³¹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 396, din 18 octombrie 1946 și „Dreptatea Nouă”, II, nr. 426, din 24 noiembrie 1946.

³² Valeriu Nicolau, *Candidații noștri*, în „Dreptatea Nouă”, II, nr. 398, din 20 octombrie 1946.

³³ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 423, din 18 noiembrie 1946.

Alexandrescu, luând în considerare că – în realitate – adevăratul câștigător al alegerilor a fost P.N.Ț.-ul lui Maniu și nu B.P.D.-ul. Oficial însă, prin falsificarea grosolană a rezultatului alegerilor, câștigător a fost Blocul Partidelor Democratice, care a obținut 4.773.689 voturi, dintr-un total de 6.841.429 opțiuni valabil exprimate, reprezentând 69,81% din totalul voturilor. Dintr-un număr de 406 candidați propuși, au „reușit” să intre în Parlament ... 347, în timp ce P.N.Ț. - Maniu a „obținut” 33 mandate, P.N.L. - Brătianu – 3, P.Ț.D. - Lupu – 2, P.S.D.I. – 0 și U.P.M. – 29 de mandate³⁴.

Deși P.N.Ț. - Anton Alexandrescu a obținut, sau mai bine zis i-a fost repartizat, cel mai mic număr de mandate dintre partidele membre ale B.P.D. – 21 locuri în Parlament, comparativ cu 81 – P.S.D., 75 – P.N.L. - Gh.Tătărescu, 70 – Frontul Plugarilor, 68 – P.C.R. și 26 – P.N.P. – totuși țărăniștii nu au uitat să-și exprime bucuria pentru „victoria” B.P.D., într-o adevărată beție de cuvinte. „Rezultatul alegerilor nu putea fi decât cel așteptat – se preciza în editorialul *Poporul s-a rostit pentru democrație*. El însemnă o strălucită victorie a partidelor democratice, care văd astfel confirmată voința unanimă a alegătorilor ca România să pornească mai departe pe calca înfăptuirilor democratice, a reconstrucției și a progresului”³⁵.

Era firesc să fie așa! decreta, la rândul-i, Constantin Jaleș. „În fața alegătorilor se deschideau două drumuri complet deosebite. Unul străjuit de pașiști proaspăt înverzite, de pomi în floare sub cupola unui cer de azur. Pământul reavăn sta în așteptarea plugurilor ca să-i întoarcă brazdele, sub care să rodească sămânța belșugului și a liniștei – drumul democrației. Celălalt drum se prelingea vâscos, duhnind a moarte printre râuri de foc, sub un cer de fum și groază – drumul reacțiunii. Pe care din ele trebuiau să-l alegă alegătorii? Întrebarea nu mai este nevoie să fie enunțată, pentru că majoritatea zdrobitoare l-au ales pe cel normal. Cei câțiva rătăciți care au pornit pe celălalt drum s-au situat împotriva intereselor maselor, împotriva intereselor țării”³⁶.

Atacurile împotriva partidelor istorice – în același limbaj aproape delirant – au continuat și după anunțarea rezultatelor alegerilor. „Aspectul cel mai interesant al înfrângerii reacțiunii – nota Al.Ciuntu – rămâne indiscutabil desființarea partidului brătienist. Este o lovitură atât de teribilă încât a năucit pe conducătorii lui, care nu se așteptau – fiindcă nu-și dădeau seama – că această prezentare în alegeri însemna consimțirea de a da la iveală nu impopularitatea partidului, ci inexistența lui. Brătienii au descoperit deci acum că organizația lor politică nu răspunde nici unei necesități, nu se bucură de nici un fel de

³⁴ *România. Viața politică...* 1946, p. 508-509.

³⁵ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 424, din 22 noiembrie 1946.

³⁶ Constantin Jaleș, *Era firesc să fie așa!*, în *ibidem*.

încredere din partea alegătorilor, care i-au ignorat cu desăvârșire”³⁷.

După repartizarea mandatelor pe partide și nominalizarea celor 21 de deputați ai P.N.Ț. - Anton Alexandrescu, știind clar că rezultatele alegerilor nu s-au reflectat exact în numărul de mandate obținute, „Dreptatea Nouă” publica articolul emblematic *Cu conștiința împăcată*, ce reflecta, într-un fel, starea de spirit postelectorală a jărăniștilor: „Desigur, rezultatele alegerilor nu pot indica cu fidelitate proporția justă a adeziunii de care ne bucurăm în sânul largilor pături rurale, pentru motivul că reprezentarea noastră parlamentară nu este exprimată în funcție directă cu voturile pe care – prezentându-ne izolați le-am fi obținut, ci în funcție cu repartitia preelectorală a mandatelor, stabilită între partidele componente ale B.P.D.-ului”³⁸. Observăm aici nemulțumirea jărăniștilor față de poziția ultimă ce le-a fost conferită pe listele electorale, prin slaba reprezentare ce o aveau (25 candidați, față de 92 cât avea P.S.D., 83 – P.N.L. - Gh.Tătărescu sau 82 – P.C.R., spre exemplu).

Aceeași poziție de inferioritate le va fi repartizată jărăniștilor și la remanierea Guvernului Groza, ca urmare a rezultatului alegerilor. Remanierea – hotărâtă în ședința Biroului Politic al C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1946 – s-a făcut pe baza propunerilor lui Gh.Gheorghiu-Dej, care a repartizat membrilor P.N.Ț. un post de ministru (la Ministerul Cultelor) și două posturi de subsecretar de Stat (la Comunicații și Educație Națională)³⁹. Dej a subliniat „faptul că de acum înainte P.C.R. va lua atitudine în toate chestiunile și va critica, atunci când va fi necesar, pe tovarășii sau colaboratorii noștri din B.P.D.”⁴⁰.

Conducerea P.N.Ț. a socotit nedemne propunerile lui Dej și locurile ce-i erau repartizate în noul guvern și, în consecință, a refuzat să mai facă parte din echipa guvernamentală. „Credincioși luptei noastre pentru promovarea intereselor naționale – se arăta în articolul *Cu conștiința împăcată* – noi n-am înțeles însă să procedăm la târguicli pe considerațiuni de interese de partid. Dar dacă n-am înțeles atunci să ne târguim pentru numărul de mandate parlamentare, întrucât lupta pentru popor și democrație merită uneori atari sacrificii, n-am înțeles în schimb acum să acceptăm în sânul noului guvern o reprezentare ministerială incompatibilă cu demnitatea luptei noastre consecvente. Ori, reprezentarea ce ni s-a oferit nu corespundea nici forței și nici poziției pe care noi am dobândit-o în viața politică a României (subl.ns.). În aceste condițiuni, noi am declinat oferta ce ni s-a făcut cu mențiunea expresă că, refuzând participarea reprezentanților noștri în sânul noului cabinet, noi rămânem totuși consecvenți pe baricadele

³⁷ Al.Ciuntu, *Lichidarea brătienismului*, în „Dreptatea Nouă”, II, nr. 425, din 23 noiembrie 1946.

³⁸ *Cu conștiința împăcată*, în „Dreptatea Nouă”, II, nr. 433, din 2 decembrie 1946.

³⁹ *Proces-verbal nr. 2 al Ședinței Biroului Politic din 23 noiembrie 1946*, în *România. Viața politică... 1946*, p. 498-499.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 499.

democrației”⁴¹.

Pe aceeași linie – de explicare a poziției P.N.Ț. după alegeri și remanierea guvernului – s-a situat și *Comunicatul* dat de organizația centrală a partidului, pe 2 decembrie 1946. „Cu prilejul constituirii noului guvern parlamentar (29 noiembrie - n.n.), datorită propunerilor pe care le-am socotit sub demnitatea, forța politică și aportul pe care îl aducem în colaborare, partidul nostru a fost pus în situația de a nu putea să mai participe în guvern (...) Biroul Central, de acord cu sfatul parlamentar, a hotărât ca partidul să continue cu toată sinceritatea colaborarea în Blocul Partidelor Democratice, iar grupul parlamentar să sprijine cu toată hotărârea înfăptuirea platformei-program pentru care ne-am angajat în fața țării.

În același timp însă, reprezentanții din Cameră ai P.N.Ț. sunt autorizați să folosească drepturile de critică și control și să ia atitudine hotărâtă împotriva <oricui> – partid sau oameni – ar încerca să aducă vreo știrbire acestei munci sau să reînvie apusele practici politicianiste, nesocotind atmosfera de demnitate morală indispensabilă unui regim de reală democrație”⁴².

Remanierea Guvernului Groza a avut loc pe 29 noiembrie 1946, la zece zile după alegeri. Membrii P.N.Ț. care ocupau posturi în guvern – Anton Alexandrescu – ministru al Cooperăției, Aurel Potop – subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale și Mircea Niculescu – subsecretar la Ministerul Comunicațiilor și Lucrărilor Publice – și-au prezentat demisia fiind înlocuiți, în aceleași posturi, cu Romulus Zăroni, Miron Nicolescu și Ion Gheorghe Maurer⁴³.

A doua zi, 30 noiembrie 1946, la Sala „Dalles” a fost convocată consfătuirea tuturor deputaților majoritari în vederea deschiderii Parlamentului. Cu acest prilej, Anton Alexandrescu – acum simplu deputat de Vâlcea – a arătat condițiile ce au dus la excluderea P.N.Ț. de la guvernare: „Am pășit în guvernare alături de Domnia voastră (Petru Groza - n.n.) și toți colaboratorii Domniei voastre, am renunțat la o parte din programul nostru inițial pentru a crea o colaborare necesară țării (...) Am fost colaboratori leali. Nu am dovedit niciodată că punem deasupra intereselor țării interesele personale. Ne-am făcut datoria în măsura forțelor de care am dispus (...) Creându-se însă condiții pe care partidul nostru le-a găsit incompatibile cu funcțiunea noastră politică, noi am socotit că este mai potrivit să nu luăm parte la constituirea guvernului, dovedind încă o dată că n-am urmărit nici un aranjament personal și nici o satisfacție specială”⁴⁴.

Înlocuirea lui Anton Alexandrescu din postul de ministru al Cooperăției cu noul titular, Romulus Zăroni, s-a făcut pe 3 decembrie 1946, ora 11,30, la Ministerul Cooperăției. Au luat parte: I.Ciolan, noul subsecretar de Stat al departamentului, Ioan Simion, fostul secretar general al ministerului, Gh.Mazilescu, președintele

⁴¹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 433, din 2 decembrie 1946.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ Vezi *România. Viața politică ... 1946*, p. 517-518.

⁴⁴ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 433, din 2 decembrie 1946.

Institutului Național al Cooperăției și M.A.Lupu, directorul general al INCOOP⁴⁵. Anton Alexandrescu a evidențiat – în discursul său – „lupta pe care a dus-o (...) pentru democratizarea vieții economice a țării cu ajutorul mișcării cooperatice, precum și eforturile făcute pentru înviorarea cooperăției”⁴⁶. La rândul său, noul ministru Romulus Zăroni a arătat că „acum se va putea desăvârși reforma agrară cu ajutorul mișcării cooperatice, care trebuie să fie în măsură a pune la dispoziția plugarilor unelte agricole necesare, credite și asigurându-le totodată și desfacerea produselor lor”⁴⁷.

Abia peste aproape un an, doi membri ai P.N.Ț. vor mai ocupa posturi în Guvernul Groza: Vasile Modoran și Ioan D.Ioan, numit – pe 10 noiembrie 1947 – subsecretar de Stat și, respectiv, secretar general la Ministerul Finanțelor, titular fiind Vasile Luca⁴⁸. Alți doi țărăniști – Ioan Simion și Gogu Mazilescu – vor fi numiți pe 22 noiembrie 1947 administratori delegați ai Băncii Naționale a României, guvernată, de la aceeași dată, de reprezentanții P.C.R.: Aurel Vijoli și Stere Mihnea⁴⁹.

În ce-i privește pe parlamentarii țărăniști, Eduard Mirto a fost desemnat ca șef al grupului parlamentar național-țărănist, fiind – pentru a unsprezecea oară – deputat de Ialomița⁵⁰. În ziua de 5 decembrie 1946 s-a ales și Biroul de conducere al Adunării Deputaților, țărăniștii fiind reprezentați prin Aurel Potop, vicepreședinte al Camerei, și Ioan Simion, secretar⁵¹. În continuare, vom urmări câteva repere din activitatea parlamentarilor național-țărăniști în Adunarea Deputaților, subliniind coordonatele generale ale acestei activități.

II. P.N.Ț. - Anton Alexandrescu după alegeri. Activitatea parlamentarilor țărăniști. Fuziunea P.N.Ț. cu Frontul Plugarilor

După eșecul suferit în alegeri și ieșirea reprezentanților P.N.Ț. - Anton Alexandrescu din guvern – ca rezultat direct al alegerilor – activitatea partidului a scăzut vizibil, totul reducându-se – în afară de unele aderențe tardive la partid sau întruniri de mică amploare – la dezbaterile parlamentare, la care deputații țărăniști au participat din plin. Activitatea parlamentarilor țărăniști a fost cea prin

⁴⁵ „Curierul Cooperăției Române. Revista de Studii Cooperatice”, an XXXVII, nr. 1-12, ianuarie - decembrie 1946, Institutul Național al Cooperăției, f.a., p. 269.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 270.

⁴⁸ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 696, din 12-14 noiembrie 1947 și „Dreptatea Nouă”, III, nr. 700, din 16-18 noiembrie 1947.

⁴⁹ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 707, din 25-27 noiembrie 1947.

⁵⁰ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 436, din 7-9 decembrie 1946.

⁵¹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 437, din 8-10 decembrie 1946.

care partidul mai participa la viața politică, organizațiile județene nemaiaivând vreo inițiativă sau manifestare publică. De altfel, în 1947 nu s-au înregistrat decât două congrese locale (ale organizațiilor Botoșani și Teleorman), la nivel central partidul nemaținând nici un congres (în afară de cel din 20-21 iulie 1946, singurul, de altminteri) până la desființare.

Prin pozițiile adoptate în Parlament în anumite probleme interne, parlamentarii jărăniști au sprijinit din plin politica guvernului – deși partidul nu mai avea reprezentanți în el – votând, fără prea mai discuții, toate legile supuse dezbaterii. Și aici se înregistrează o diferență față de parlamentarii P.N.L. - Gh. Tătărescu, care – în special la legile economice și financiare – au adus numeroase critici, în unele cazuri votând chiar împotriva, spre deosebire de deputații jărăniști care nu s-au remarcat prin prea multe intervenții la dezbaterile pe articole a legilor, aprobându-le în formula lor inițială, propusă de guvern. Tot parlamentarii P.N.Ț. - Anton Alexandrescu au fost cei care au propus scoaterea din posturi a tuturor celor ce-au activat pe timpul guvernării mareșalului Antonescu (cazul prof. I.D. Ștefănescu fiind elocvent în acest sens), și au cerut dizolvarea cât mai grabnică a partidelor istorice (P.N.Ț. - Maniu și P.N.L. - Brătianu), poziții prin care au contribuit la instaurarea regimului comunist.

Între cei mai activi deputați ai P.N.Ț.-ului s-au remarcat: Anton Alexandrescu, Alexandru Măjă, Ion Gheție și Ion Lungu, restul având doar intervenții sporadice în dezbateri. Să urmărim, sintetic, câteva din luările de poziție și intervențiile deputaților jărăniști în Parlamentul ales la 19 noiembrie 1946.

În ședința din 21 februarie 1947 a Adunării Deputaților, Anton Alexandrescu a cerut rectificarea Legii de circulație a bunurilor. „Cred că o lege care să lichideze definitiv nefericita lege pe care un regim, recunosc al partidului nou, a făcut-o – circulația bunurilor – și să corecteze legea din 1937, care ea însăși a avut un efect bun, ar fi necesară pentru că prin aceasta ne-am face de două ori datoria: o dată față de popor și a doua oară față de noi înșine. Această lege să aibă chiar efect retroactiv față de operațiile pe care le considerăm făcute sub imperiul violenței”, a precizat el⁵². Constatând că miniștrii interpelați de deputați nu răspundeau la timp interpelărilor – trimițând adesea pe banca guvernului subsecretarii de Stat – și nu ofereau deputaților spre cercetare anumite dosare, Anton Alexandrescu a cerut, în martie 1947, președintelui Camerei „să intervină la onorajii noștri colegi, care sunt membri pe banca ministerială fiindcă și d-lor sunt deputați – să binevoiască în termenele legale și în același timp să binevoiască a da dosarele cerute nu prin comunicări amicale, fiindcă acelea nu au caracter oficial, asigurându-i pe d-nii miniștri că în cazul când sunt probleme vitale, care trebuiesc păstrate secrete, nu le vom divulga de la tribuna

⁵² „Dreptatea Nouă”, III, nr. 497, din 28 februarie 1947.

Parlamentului, dar vom căuta, vom urmări și vom reuși să facem lumină”⁵³.

Moartea dr. Nicolae Lupu și comemorarea lui în Parlament i-au prilejuit lui Alexandrescu pronunțarea unui discurs elogios: „Regretăm moartea doctorului Lupu, dar desigur că moare împăcat. Moare în zorii României dreptății sociale și economice pentru care a luptat, moare sorbind din aroma vremurilor pe care noi suntem datori să le făurim acestei țări și cu confirmarea că el și nu profitorii a fost într-adevăr un țărănist. Dr. Lupu moare, lăsându-ne încă un exemplu: a știut să trăiască iubind oamenii, dar înainte de toate și în cele mai grele vremuri și i-a iubit cu un fanatism și cu o căldură care numai din inima lui înaltă puteau să iasă, și și-a iubit țara”⁵⁴.

Dezbaterea în plen a Mesajului Tronului a fost alt prilej pentru Alexandrescu de a expune ideile politice ce au călăuzit partidul: „Democrația în sine, partidul nostru nu poate decât să o susțină. Este partidul care își însușește și luptă pentru interesele unei categorii sociale, este partidul care nu poate – chiar dacă ar vrea – să dicteze, nu poate să speculeze, nu poate să trăiască de pe spinare altor clase. (...) P.N.Ț., consecvent angajamentului luat, înțelege – păstrându-și concepția lui programatică de partid de clasă – să colaboreze sincer, leal și cu tot devotamentul la înfăptuirea programului în numele căruia am ajuns pe aceste bănci”⁵⁵.

Deși profesia lui era de economist, Anton Alexandrescu nu s-a mărginit la domeniul lui de activitate, atacând și alte probleme în dezbaterile parlamentare. De pildă, în ședința din 8 mai 1947, el a luat cuvântul la dezbaterile proiectului de lege privind modificarea articolelor 2, 9 și 12 din Legea pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române, arătând că „este o mare chestiune de încredere care se pune în momentul de față, și anume: dacă există garanția că cei chemați să conducă provizoriu, până la alegerile eparhiale vor fi în măsură a o face, cu toate garanțiile că nu se va propovădui spiritul dușmăniei în loc de spiritul omeniei”⁵⁶. El a intrat în divergență cu ministrul Cultelor, Radu Roșculeț, căruia i-a cerut ca alegerea episcopilor și mitropoliților să se facă de către Parlament, argumentând că „tradiția în Statul român, până în anul 1925, a fost ca episcopii să fie aleși de către Parlament împreună cu Sf.Sinod”.

Comemorarea revoluției bolșevice în Parlamentul României a arătat că Anton Alexandrescu cunoștea și acest subiect: „Revoluția din Octombrie este deschiderea unei ere și nu a unei epoci în istoria umanității (...), este piatra de hotar între modul cum s-a scris și modul cum se va scrie istoria dezvoltării spiritului și progresului umanității (...). Pentru noi românii, această Revoluție din

⁵³ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 520, din 27-29 martie 1947.

⁵⁴ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 436, din 7-9 decembrie 1946.

⁵⁵ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 444, din 16 decembrie 1946.

⁵⁶ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 554, din 10-12 mai 1946, „Monitorul Oficial”, Partea a III-a, *Dezbaterile parlamentare. Adunarea Deputaților* (în continuare se va cita: „D.A.D.”), nr. 9, din 2 august 1947, p. 271-272.

Octombrie a creat două aspecte: ea a deschis perspectivele reformelor sociale și economice de după primul război mondial. Prima împrăștiere ca și votul universal (...) sunt rezultatul frământărilor și jertfelor de la răsăritul țării noastre⁵⁷. Anton Alexandrescu a preferat să deformeze grav adevărurile istoriei noastre pentru a se înscrie pe linia oficială a propagandei guvernului comunist.

Cum spuneam mai înainte, prin atitudinile adoptate, parlamentarii țărăniști au sprijinit, din plin, politica regimului comunist. Printre cele mai docile unelte ale comunistilor, s-a numărat deputatul de Sălaj, Ion Gheție, care – în ședința Camerei din 15 martie 1947 – după ce a cerut extrădarea amiralului Horthy pentru a fi judecat la Tribunalul Poporului din Cluj, se întreba „de ce nu au fost pedepsiți Valer Pop și Mihail Manoilescu, acei care au iscălit tratatul de la Viena (...) Acești mari criminali care au și fost arestați de ce au fost eliberați, de ce sunt liberi, căci în primul rând cu ei trebuia să înceapă judecarea marilor criminali de război⁵⁸”. A cere judecarea lui Valer Pop și Mihail Manoilescu doar pentru că au avut nefericita soartă de a semna Dictatul de la Viena și a-i numi criminali de război ni se pare cel puțin aberant, dacă nu sinistru.

În aprilie 1947, același deputat va cere de la tribuna Parlamentului ca miniștrii de Justiție și Finanțe să-i numească și să-i trimită în judecată pe cei care – în opinia lui – „au exploatat fabrici, ateliere și fonduri de comerț în Ucraina și Republica Moldovenească în timpul regimului Antonescu”. „După părerea mea – a arătat Ion Gheție – această valoare ascunsă și folosită de profitori se ridică la cel puțin 5-6 mii de miliarde, care sumă va fi vărsată în contul datoriilor noastre ce avem pentru executarea Armistițiului. În orice caz un sechestrul asigurător asupra averii tuturor din această categorie se impune⁵⁹”.

Pe aceeași linie s-a situat Ion Gheție și în ședința din 19 noiembrie 1947, în care – referindu-se la „diplomații din străinătate care au refuzat a se reîntoarce în țară și cei mai mulți au luat acte și bani” – a cerut ca „în contra acestora, cât și a acelor care mai sunt în această situație, să se aplice de îndată un sechestrul penal prin Parchet asupra întregii averi ce o posedă. Totodată, rog să se deschidă acțiune publică împotriva fostului secretar general Victor Brabețianu, precum și a celorlalți funcționari superiori ai Ministerului de Externe, care au avut controlul cifrului și controlul funcționarilor, implicați în procesul trădătorilor maniști⁶⁰”. Între cei nominalizați de deputatul țărănist se numărau: George Duca, de la Stockholm, Totescu de la Lisabona, Celibidache de la Varșovia, Nicolau de la Roma, Dimitriu de la Berna, Vardala de la Helsinki, Titu Popescu de la Budapesta.

⁵⁷ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 708, din 26-28 noiembrie 1947.

⁵⁸ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 512, din 18-20 martie 1947.

⁵⁹ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 546, din 30 aprilie-2 mai 1947; „D.A.D.”, nr. 3, din 26 iulie 1947.

⁶⁰ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 704, din 21-23 noiembrie 1947.

Tribuna Parlamentului a oferit prilejul deputaților țărăniști să lanseze numeroase atacuri la adresa partidelor istorice. Între cei mai acerbi critici s-a remarcat deputatul Al.Mâjă. Nici în discursul rostit la dezbaterile privind Mesajul Tronului, din 13 decembrie 1946, acesta nu a uitat să-și rostască diatriba la adresa P.N.Ț. și P.N.L.: „Cine este de vină că a fost întreruptă viața parlamentară? Cine a contribuit la aducerea dictaturii? – se întreba el. Nu cumva cei care astăzi spun că avem aici dictatură, ei, partidele istorice, sunt de vină că am trecut printr-un regim de dictatură care a dus la război. (...) Ce au făcut ei în timpul războiului pentru a combate dictatura, ce măsuri efective au luat? (...) Nu au făcut nimic. (...) Ei au refuzat tot timpul să facă o înțelegere de Front Popular (...) Dacă partidele istorice s-ar fi înțeles cu muncitorimea și ar fi fost la guvern împreună, atunci salvau interesele țării, salvau pacea și interesele lor proprii, nemaivorbind de interesele muncitorimii. (...) Ce se va întâmpla cu Partidul Național Țărănesc al dlui Maniu? Va muri! Fiindcă aceasta este soarta lui”⁶¹.

Argumentele erau următoarele: „Fiți atenți, observați toate țările unde au existat partide țărănești: în Balcani, în Polonia, în Ungaria. Peste tot aceste partide s-au fracționat în două: fracțiunea care a mers în rând cu muncitorimea și fracțiunea care a mers cu moșierimea. Și peste tot au triumfat și se mențin pe poziție astăzi fracțiunile care au rămas alături de muncitorime”⁶².

Previzunile lui Al.Mâjă s-au adeverit, din păcate, în iulie 1947, când – după înscenarea de la Tămădău – partidul lui Iuliu Maniu a fost dizolvat. În ședința Adunării Deputaților din 29 iulie 1947 – care a dezbătut și adoptat moțiunea privind dizolvarea P.N.Ț. – cel care și-a exprimat bucuria pentru această dizolvare din partea grupării lui Anton Alexandrescu a fost ... tot Al.Mâjă:

„De aici înainte va urma procesul penal și, în același timp, procesul politic al demascării acțiunii de complotare, acțiunii antidemocratice a P.N.Ț., manifestată mai ales prin ultima încercare, aceea de a părăsi țara (...) Complotul împotriva ordinii publice, încercarea de a folosi situația precară a țării cauzată de seceta din cei doi ani, chemarea la război civil, apelul la țările străine, susținerea intervenției în țară la noi a acestor puteri, toată această acțiune a lor trebuia să-și găsească sfârșitul printr-un proces politic. (...) Și ce altceva înseamnă plecarea din țară în străinătate decât ducerea unei acțiuni de imixtiune în țara noastră, ducerea unei acțiuni antinaționale, a unei acțiuni de răsturnare a ordinii existente, de desființare a independenței naționale. Prin aceasta, acest partid s-a situat, fără îndoială, în afara partidelor naționale. Partidul nostru național țărănesc, cel care a relevat întotdeauna ideea de trădare a democrației din partea conducătorilor partidului lui Maniu și Mihalache, astăzi își exprimă bucuria că ceea ce a afirmat el s-a dovedit că este adevărat (subl.ns.). Partidul nostru sprijină din toate

⁶¹ „Dreptatea Nouă”, II, nr. 443, din 15 decembrie 1946.

⁶² *Ibidem*.

*puterile măsurile luate de guvern pentru a dizolva acest partid (subl.ns.). În lipsa lui, atmosfera se va însenina, vom merge înainte împreună ca și până astăzi și mai mult chiar decât până astăzi, fiindcă și cei care nu credeau poate în posibilitatea trădării conducătorilor acestui fost partid național țărănesc s-au convins astăzi pe deplin că ei au trădat cauza democrației și că măsura guvernului este o măsură salutară. Felicităm guvernul pentru aceasta, ne asociem la acest act politic și ne exprimăm deplina noastră mulțumire pentru dizolvarea partidului național țărănesc (subl.ns.)*⁶³.

Tot pentru a sublinia atitudinea de sprijinire – din partea deputaților țărăniști – a politicii guvernului, politică ce urmărea distrugerea vechilor structuri politice și administrative ale României (prin arestarea oamenilor ce au slujit în aceste posturi), mai prezentăm un exemplu edificator. În ședința din 30 martie 1947, Vasile Modoran a făcut o interpelare către ministrul Cultelor, în legătură cu activitatea profesorului I.D.Ștefănescu: „Am onoarea de a întreba pe d. ministru al Cultelor dacă cunoaște activitatea pe care a desfășurat-o prof. I.D.Ștefănescu în sfera de conducere a Sfintei Patriarhii, izbutind prin diferite manopere (manevre – n.n.) să tulbure atmosfera de înaltă spiritualitate și moralitate care trebuie să domnească în acest suprem for bisericesc. Opinia publică bisericească cunoscând pe acest profesor ca *om de casă al lui Antonescu* (subl.ns.) este profund revoltată că la adăpostul unei înalte și inexplicabile ocrotiri, acest personajiu continuă și azi să-și exercite rolul său nefast, promovând și întreținând tendințe străine și dăunătoare Bisericii”⁶⁴.

În sprijinul „acuzărilor” sale, Vasile Modoran aducea următoarele argumente:

„1. Abuzurile și însușirile de bani și obiecte de la M-rea Agapia din jud. Neamț. (...)

2. Rolul jucat de prof. I.D.Ștefănescu în propaganda războiului hitlerist, rol care a culminat cu decorarea lui Antonescu cu Crucea de Aur, consacându-l campionul creștinătății împotriva întunericului bolșevic.

3. Acest profesor locuiește în incinta Patriarhiei și cu ce drept?”⁶⁵ De fapt, acuzația de bază era că fusese „omul de casă al lui Antonescu”, motiv suficient, în acele vremuri, pentru a fi taxat drept „fascist” și – în consecință – înlăturat din postul său sau chiar închis.

În urma demiterii deputaților P.N.L. - Gh.Tătărescu, în noiembrie 1947, locurile acestora în conducerea comisiilor parlamentare au fost luate de următorii deputați țărăniști, rămași fideli patronilor comuniști: Anton Alexandrescu –

⁶³ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 621, din 31 iulie-2 august 1947; „D.A.D.”, nr. 54, din 25 septembrie 1947, p. 1451-1452; vezi și *România. Viața politică în documente. 1947*, coordonator Ioan Scurtu, București, Arhivele Statului, 1994, p. 199-201.

⁶⁴ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 525, din 2-4 aprilie 1947.

⁶⁵ *Ibidem*.

președinte al Comisiei parlamentare de Agricultură și Domenii (ca și înainte), avocat Gh.Mazilescu – președinte al Comisiei parlamentare de Cooperație (ca și înainte), prof. N.Apostolescu – vicepreședinte al Comisiei parlamentare a Muncii, avocat Ioan D.Ioan – vicepreședinte al Comisiei parlamentare pentru Comunicații și secretar al Comisiei Muncii, prof. Aurel Potop – secretar al Comisiei parlamentare de Afaceri Străine, dr. Ion Gheție – secretar al Comisiei parlamentare de Lucrări Publice și avocat Mircea Marinescu – secretar al Comisiei parlamentare a Armatei⁶⁶.

Printre ultimele acțiuni ale P.N.Ț. - Anton Alexandrescu se numără și schimbarea numelui partidului – în septembrie 1947 – din Partidul Național-Țărănesc în Partid Țărănesc. Argumentele în favoarea acestei noi denumiri ni le oferă Al.Mâță: „Scăpați de primejdia manismului, ne grăbim să aducem la acțiunea democratică a ceea ce a fost și este P.N.Ț. (B.P.D.) și numele frumos de Partid Țărănesc, abandonat de șleahă lui Mihalache, nume atât de iubit la început de țărănimea noastră. (...) Noi, actualul partid țărănesc, am mers cu muncitorimea în luptele noastre grele contra burgheziei românești sub regimurile dictaturilor manisto-brătieniste, ca și sub regimurile dictaturii antonesciene (...). Noi ne vom continua drumul nostru, drumul țărănimei spre veșnica alianță de luptă alături de muncitorime pentru pace. Noi luptăm contra țărănismului de dreapta, cum luptă și muncitorii contra socialismului de dreapta, știind prea bine că alianța cu marea burghezie ne duce la prăpăd, la al treilea război mondial”⁶⁷.

Din articolul lui Al.Mâță rezultă că „primejdia manismului” i-a împiedicat pe dizidenți să-și intituleze de la început formațiunea politică: Partid Țărănesc, așteptând mai bine de doi ani ca să adopte această denumire, abia după ce au scăpat de „primejdia manismului”. Aserțiunea lui Mâță – după care alianța cu marea burghezie ar duce la al treilea război mondial – nu mai necesită nici un comentariu, fiind pur și simplu o aberație.

P.N.Ț. - Anton Alexandrescu nu a mai avut o activitate deosebită în toamna anului 1947 – în afară de câteva congrese ale unor organizații județene – o revigorare oarecare înregistrându-se în ianuarie 1948, cu prilejul tratativelor duse cu conducerea Frontului Plugarilor în vederea unificării celor două formațiuni politice. Tratatивele au început pe 12 ianuarie 1948, iar propunerea de unificare a venit din partea lui Anton Alexandrescu, cel puțin la nivel oficial, așa cum se precizează într-un *Comunicat* destinat publicității: „O delegație în frunte cu d.Anton Alexandrescu a prezentat – luni, 12 ianuarie 1948, dlui dr. Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor – propunerea Biroului Central al Partidului Țărănesc de unificare a celor două partide politice. D. dr. Petru Groza, fiind de acord în principiu, a comunicat propunerea Comitetului Central al

⁶⁶ „Dreptatea Nouă”, III, nr. 711, din 29 noiembrie-1 decembrie 1947.

⁶⁷ Al.Mâță, *Partid Țărănesc nu Partid Național-Țărănesc*, în „Dreptatea Nouă”, III, nr. 655, din 25-27 septembrie 1947.

Frontului Plugarilor. Marți, 13 ianuarie 1948, delegați ai celor două partide au avut o ședință comună pentru a stabili modul de lucru în vederea unificării. Tratatul au rămas în continuare”⁶⁸.

De fapt, partidul lui Alexandrescu a făcut această unificare pentru că – după ce liberalilor lui Gh. Tătărescu, tovarăși de drum mai puțin docili decât țărăniștii, le-a fost interzisă orice activitate politică, fiind destituiți din guvern și din Parlament sau chiar arestați – era evident pentru țărăniști că aceasta era singura soluție, pentru a mai putea activa într-un fel, într-o Românie în care nu mai erau recunoscute legal decât două partide: Partidul Comunist și Frontul Plugarilor.

Cum cu Partidul Comunist – partid al muncitorilor prin excelență – nu se puteau alia (deși, dacă nu ar fi existat Frontul Plugarilor, aceasta ar fi fost soluția), țărăniștii au „optat” pentru Frontul Plugarilor, partid al țăranilor, aflat până nu demult în concurență cu partidul lui Alexandrescu pentru a „cuceri” posturi în administrația locală. Frontul Plugarilor a examinat propunerile țărăniștilor în ședința Comitetului Executiv din 20 ianuarie 1948, la care au participat: dr. Petru Groza, Constantin Agiu, Stanciu Stoian, Traian Săvulescu, Octav Livezeanu, Romulus Zăroni, Victor Dușa⁶⁹.

Premierul Petru Groza a arătat că „P.Ț. (A) s-a declarat *categoric și fără de rezerve* (subl.ns.) de acord cu următoarele principii care să stea la baza unificării:

1) Alianța strânsă cu clasa muncitoare și partidul ei pentru apărarea bazelor Republicii Populare Române (...)

2) Strângerea prieteniei cu democrațiile populare, în frunte cu Uniunea Sovietică (...)

3) Respectarea hotărârilor din Comunicatul Comitetului Executiv din 28 aprilie 1947, care prevede revizuirea și regrouparea cadrelor, astfel încât toate posturile de conducere ale organizațiilor, de jos și până sus, să recunoască elementele nevoiașce, cinstite și devotate cauzei țărănimii muncitoare”⁷⁰. Am făcut sublinierea de mai sus pentru a arăta că partidului lui Alexandrescu i s-au impus aceste condiții și nu a avut nici un cuvânt de spus în aceste discuții, totul reducându-se la o aprobare a deciziilor luate de conducerea Frontului Plugarilor.

Cele două delegații de negociatori s-au întâlnit pe 30 ianuarie 1948, pentru a discuta condițiile fuzionării partidelor reprezentante ale țărănimii. Din partea Secretariatului Frontului Plugarilor au luat parte: Petru Groza, Constantin Agiu, Florea Oală, Radu Gheorghe, Stanciu Stoian, Șerban Ioan, Grigore Geamănu și Vasile Huluban, iar din partea Partidului Țărănesc: Anton Alexandrescu, Alexandru Măță, Vasile Modoran, Aurel Potop, Ioan Simion, Gheorghe

⁶⁸ „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 751, din 21-23 ianuarie 1948.

⁶⁹ „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 753, din 23-25 ianuarie 1948.

⁷⁰ *Ibidem*.

Mazilescu și Ioan Lungu⁷¹.

În urma discuțiilor avute, conducerile celor două partide au căzut de acord asupra următoarelor principii de colaborare:

„1) Unirea țărănimii muncitoare prezintă o mare însemnătate pentru întărirea democrației populare în țara noastră (...).

2) El (Frontul Plugarilor - n.n.) s-a încheșat și a crescut în lupta cu dușmanii țărănimii muncitoare printre care e socotit în primul rând P.N.Ț. (Maniu). Un caracter asemănător, de organ de luptă împotriva dușmanilor țărănimii, îl are și Partidul Țărănesc (Alexandrescu).

3) Frontul Plugarilor, unificat cu Partidul Țărănesc, va fi ceea ce trecutul și caracterul actual al celor două organisme unificate o cere: organizația țărănimii oficiale (...).

4) Alianța dintre țărănimea muncitoare și clasa muncitoare este și rămâne piatra de temelie în programul Frontului Plugarilor (...).

5) În organizarea țărănimii muncitoare, Frontul Plugarilor nu face deosebire de rasă sau religie și duce o politică de bună conviețuire între poporul român și naționalitățile conlocuitoare.

6) În politica externă, Frontul Plugarilor merge hotărât pe linia prieteniei strânse cu toate țările democrate din vecinătatea noastră și în primul rând cu Uniunea Sovietică (...).

7) Pe temelul celor de mai sus se face unificarea Frontului Plugarilor cu Partidul Țărănesc⁷².

Ce se observă la o simplă lectură a Comunicatului de mai sus? Dominante sunt principiile politice ale Frontului Plugarilor, în timp ce nici o propunere a Partidului Țărănesc nu a fost introdusă între condițiile de colaborare. De fapt, *nu a fost vorba de o fuziune a celor două partide* – cum s-a scris în presa oficială – *ci de o înglobare a Partidului Țărănesc - Alexandrescu în Frontul Plugarilor*. În urma așa-zisei fuziuni, Comitetul Executiv al Frontului Plugarilor a fost completat cu nou-veniții în partid: Anton Alexandrescu, Gh.Mazilescu, Ioan D.Ioan, N.Apostolescu, Al.Măță, Vasile Modoran, Aurel Potop, Ioan Timofte, Ion Isac, Ioan Simion și Sabin Tomuș, ajungând la un număr de 42 de membri. Biroul Politic al Frontului Plugarilor avea următoarea componență, în urma unificării celor două partide: Petru Groza, Anton Alexandrescu, Constantin Agiu, Stanciu Stoian, Al.Măță, Șerban Ioan, Alexandru Gherec, Florea Oală, Nicolae Oprescu, Romulus Zăroni, Grigore Geamănu, Vasile Modoran, Aurel Potop, M.Ghelmegeanu⁷³.

Cu ocazia acestei ședințe de unificare a Partidului Țărănesc cu Frontul

⁷¹ „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 760, din 1-3 februarie 1948.

⁷² *Ibidem*.

⁷³ *Ibidem*.

Plugarilor au luat cuvântul liderii celor două formațiuni, Anton Alexandrescu și Petru Groza. „Partidul nostru – a arătat Anton Alexandrescu – trebuie să fie într-adevăr partidul țărănimii muncitoare. (...) Pe acest drum al alianței cu clasa muncitoare noi vom merge deschis cu toate că putem întâmpina greutăți. Dar cu cât greutățile vor fi mai mari, cu atât și meritele noastre vor fi mai mari pentru că vom avea puterea să le învingem (...) De azi înainte, împreună la muncă pentru realizarea țelului nostru, spre folosul patriei noastre, Republica Populară Română”⁷⁴.

În cuvântarea sa, Petru Groza a salutat pe noii veniți în partid: „Noi salutăm cu toată dragostea venirea în mijlocul acestor prieteni, care încă la timp – în nici un caz nu prea târziu – s-au sesizat de realitățile care operau într-un sens de compromitere definitivă a partidelor istorice și s-au situat pe planul luptei împotriva exploatării sub toate formele ei. Fiindcă partidele istorice au ajuns la o stare de lichidare, la aceasta contribuind, desigur, și la atitudinea luptătorilor din tabăra încheată sub conducerea prietenului Alexandrescu (...) Unirea Partidului Național-Țărănesc de sub conducerea sa cu Frontul Plugarilor se face într-un moment în care toate condițiile obiective pledează pentru această unire. D-sa a arătat, în același timp, că acțiunea de unificare a forțelor proletariatului se desfășoară sub ochii noștri exact în aceleași momente. Și astfel, harta noastră politică se simplifică – concomitent cu această acțiune de unificare din tabăra tuturor muncitorilor de pe ogoare (...) Să strângem deci călduros mâna prietenilor nou veniți din fostul partid al dlui Anton Alexandrescu și să le urăm ca în cadrele Frontului Plugarilor să-și găsească realizarea năzuințelor lor. Noi ne bucurăm de colaborarea pe care o vom avea și mai apropiată de acum înainte și le spunem un bun sosit în rândurile noastre”⁷⁵.

Ce caracter avea noua formațiune politică? Ne răspunde Mircea Mancaș: „Caracterul esențial al noului organism politic este acela de apărător al țărănimii muncitoare în lupta pentru emanciparea și ridicarea nivelului de viață al păturii rurale. Împotriva burgheziei sătești și a moșierimii, egal de exploatare pentru muncitorul agricol, partidul unic al țărănimii va lupta din toate puterile, căutând a promova gospodăria rurală și înălțarea spirituală și materială a țaranului lipsit de avuție. (...) Din punct de vedere social unificarea recent hotărâtă reprezintă etapa finală a unui proces de dezagregare a burgheziei rurale și începutul unei etape noi în acțiunea de emanciparea țărănimii lipsite (sic!)”⁷⁶.

Deci, prin unificarea celor două partide, s-a creat un partid – de fapt, tot

⁷⁴ „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 761, din 3-5 februarie 1948.

⁷⁵ Dr. Petru Groza, *Articole. Cuvântări. Interviuuri. Texte alese*, prefață de George Ivașcu, București, Edit. Politică, 1973, p. 500-503; Discursul a fost publicat – fragmentar și cu unele mici modificări – și în „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 761, din 3-5 februarie 1948.

⁷⁶ Mircea Mancaș, *Unificarea forțelor țărănești*, în „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 761, din 3-5 februarie 1948.

Frontul Plugarilor – care apăra „jărănimea muncitoare” și lupta „împotriva burgheziei sătești și a moșierimii”. Așa au văzut doctrinarii țărăniști fuzionarea partidului lor cu Frontul Plugarilor. În realitate, această înglobare a partidului lui Alexandrescu în Frontul Plugarilor era un alt fel de modalitate de desființare a Partidului Țărănesc, mult mai subtilă decât dizolvarea brutală a partidelor istorice.

30 ianuarie 1948 – ziua „unificării” cu Frontul Plugarilor – marchează sfârșitul dizidenței țărăniste cunoscută sub numele de P.N.Ț. - Anton Alexandrescu. La aproape o jumătate de an de la desființarea adevăratului Partid Național-Țărănesc – cel al lui Iuliu Maniu – dispărea și P.N.Ț.-ul creat de Anton Alexandrescu, la ordinele comuniștilor, care – după ce s-au folosit de el pentru discreditarea lui Maniu – nu au ezitat să-l desființeze atunci când nu a mai fost nevoie de el, demersul său fiind fără obiect, după dizolvarea partidului lui Maniu, în iulie 1947.

Pe 11-13 februarie 1948 a apărut ultimul număr – 768 – al ziarului „Dreptatea Nouă”, în care se preciza: „Ținta pe care și-a propus-o <<Dreptatea Nouă>>a fost dusă la bun sfârșit. Masele țărăniste au fost luminate, *impostorii maniști au fost demascați* (subl.ns.). (...) Lupta noastră continuă (...). Mulțumim deci celor care ne-au sprijinit în eforturile noastre de până azi și îi rugăm să ne acorde și de mâine înainte încrederea pe care nu ne-au refuzat-o nici o clipă. În ziarul <<Frontul Plugarilor>> vom face dovada aceleiași vigilențe, a aceleiași dorințe ca și până acum de a ne face exponenți ai revendicărilor de mai bine ale țărănilor”⁷⁷.

Acesta este ultimul act al dizidenților țărăniști grupați în P.N.Ț. - Anton Alexandrescu. După această dată, încadrați în rândurile Frontului Plugarilor, au intrat în anonim, pierzându-se în ... umbra istoriei.

⁷⁷ *Lupta noastră continuă*, în „Dreptatea Nouă”, IV, nr. 768, din 11-13 februarie 1948.